

1.NECESITATEA STUDIERII DREPTULUI COMPARAT.

2.DIFICULTATILR STUDIERII DREPTULUI COMPARAT.

3.PROBLEME ACTUALE ALE DREPTULUI COMPARAT.

Victor Dan Zlătescu definește dreptul comparat ca fiind „Un ansamblu de procedee potrivit cărora se realizează compararea unor norme , unor reglementări , unor instituții sau unor sisteme juridice naționale cu norme, reglementări , instituții sau sisteme juridice din alte țări în scopul de a evidenția asemănările și deosebirile dintre ele și a propune îmbunătățirea unora sau altora”.Dreptul comparat cunoaște următoarele trei etape de dezvoltare:1)1800-1850. primele incercari in aceasta perioada au fost facute de catre scoala germana. Cercetatorii au ajuns la concluzia ca cunoasterea dreptului strain ajuta la ameliorarea dreptului national. Scopul este de a largi cunostintele juristilor national asupra principalelor coduri, legi si reforme juridice straine. Montesque este primul intermediar intre dreptul german si dreptul strain.2)1850-1900 – au aparut primele reviste de drept comparat. Dreptul comparat este disciplina de studio in universitati. In aceasta perioada apar societatile de legislatia comparata cu raspindirea in intreaga Europa care aveau ca scop: de a aduna material referitoare la dreptul strain; de a face traduceri; de a asigura o mai buna cunoastere a dreptului strain.3)1900-1950.In1900 a avut loc congresul de la paris, al carui obective principale sunt:sa elucideze si sa studieze definitiile si metodele dreptului comparat. Cei mai cunoscuti compaatiști din aceasta perioada sunt: Lamber,Georgio Del Vecchio etc.Dreptul comparat este o știință care analizează legăturile dintre sistemele juridice existente în comunitatea internațională.Compararea drepturilor pune in lumina nu numai ceea ce acestea au deosebit – zona de divergenta – dar si ceea ce le aseamana sau este identic,o zona de convergenta. Principala caracteristica a dreptului comparat din zilele noastre consta in universalismul pe care l-a dobindit,in imprejurarea ca el ia in considerare toate sistemele ale umanitatii contemporane. Rolul dreptului comparat se releva in functiile acestuia:1)functia de cunoastere a dreptului national.2)functia normativa.Dreptul comparat are un aport insemnat si in perfectionarea legislatiilor nationale.Adoptarea unei legi nu trebuie sa aiba loc decit dupa cunoasterea experientei, dobindita in alte tari in problem similare.3)functia stiintifica.4)functia de a contribui la unificarea legislatiilor.Dificultatile dreptului comparat se manifesta prin urmatorul aspect: dreptul comparat studiaza totalitatea sistemelor juridice ale lumii, problema in cazul de fata consta in surplusul de materie excesiva, care trebuie sa o asimilezi;pentru a face comparative specialistii trebuie sa dispuna de un sir de cunostinte asupra legislatiilor nationale ale fiecarui stat studiat.

4.FAMILIA DE DREPT ROMANO-GERMANICA.PERIOADA DREPTULUI CUTUMIAR.

În panorama sistemelor de drept contemporan o importanță deosebită îi aparține marelui sistem de drept romano-germanic, este răspândit astăzi nu numai în Europa, ci și în America Centrală și de Sud, precum și în Africa.Sistemul de drept romano-germanic se caracterizează prin următoarele trăsături definitorii: 1)își are originea în dreptul roman.2)predomină dreptul scris.3)predomină dreptul codificat.4)sistemul normelor juridice sunt grupate în funcție de obiectul și metoda de reglementare în ramuri și instituții juridice.5)actul normativ este principalul izvor de drept.Sistemul de drept romano-germanic include sistemele francez și german și cele înrudite cu acestea. Atit sistemul francez cit si sistemul german au remarcat evidente deosebiri de mentalitate, de mod de abordare a fenomenului juridic, de terminologie și chiar de conținut al unor instituții. Cele două sisteme naționale au o bogată moștenire comună provenită din dreptul roman pe de o parte, din dreptul cutumiar germanic, care a influențat nu doar legislația modern germană, dar și cutumele franceze ce au stat la baza codificărilor napoleoniene pe de altă parte. In ambele sisteme rolul de izvor de drept permanent îl joacă legea. Momentul apariției dreptului romano-germanic se situează în secolul al XIII al erei noastre. R.David, elementele juridice au existat și înainte de această dată. Existau și cutumele aplicabile peste tot în Europa, dintre care rolul preponderent l-au avut cutumele franceze și germane. Procesul de receptare a dreptului roman s-a lovit astfel de forța cutumei. Desigur , acestea reprezentau niște colecții de cutume cu caracter fragmentar care erau alese și sistematizate de jurisconșulți.

5.FAMILIA DE DREPT ROMANO-GERMANICA.PERIOADA LEGISLATIVA. JURISPRUDENTA.DOCTRINA.

Școala dreptului natural a obținut în această privință succese deosebite. A fost recunoscut faptul că sfera dreptului trebuia să cuprindă relațiile între guvernanți și guvernați, între administrație și persoanele particulare. În acest sens dreptul roman face distincția în drept public și drept privat, dar totuși dreptul public era lăsat la o parte și cea mai mare atenție a fost acordată dreptului privat. Școala dreptului natural dezvoltă dreptul administrativ, dreptul constituțional , dreptul penal ș.a. Al doilea succes remarcabil al școlii naturaliste a fost codificarea. Codificarea la acea epocă consta în elaborarea unui drept care să convină societății moderne și care în consecință să fie aplicat de tribunale. Codificarea a pus capăt arhaismelor și în același timp a numeroaselor cutume existente. Pentru ca codificarea să se bucure de succes ea avea nevoie ca două condiții să fie întrunite, în primul rând ea trebuia să reprezinte opera unui suveran iluminat care să consacre principiile noi ale justiției, libertății și a demnității indivizilor. Pe de altă parte, ea trebuia ca această operă de codificare să fie realizată într-o țară mare care să exercite asupra altora o influență deosebită în acest sens. Rolul **jurisprudenței** în țările familiei romano-germanice , nu poate fi precizat decât în legătură cu cel al legii. Care n-ar fi contribuția adusă de jurisprudență în

familia romano-germanică, ea este cu totul de alt ordin decât cel al legislatorului. Legislatorul stabilește cadrul ordinii juridice și doar el stabilește regulile de drept în cadrul cărora care se va dezvolta jurisprudența. Jurisprudența nu creează reguli de drept. Între regulile de drept create de legislator și regulile ce decurg din jurisprudență există diferențe importante. În al doilea rând, regulile create de jurisprudență n-au aceeași autoritate ca și cele create de legislator și nu pot fi aplicate deoarece judecătorul le-a aplicat anterior. **Doctrina.** O anumită perioadă de timp doctrina a fost izvorul fundamental de drept, doar recent ea a fost substituită de lege odată cu ideile democratice și codificarea.

6 FAMILIA DE DREPT ROMANO-GERMANICA.SISTEME DE DREPT NEEROPENE.

America. Coloniile spaniole, portugheze, franceze și olandeze din America, stabilite pe teritorii practic nelocuite sau a căror civilizații erau gata să dispară, au acceptat în mod natural concepțiile juridice caracteristice familiei romano-germanice. La început exista pe aceste teritorii un drept foarte primitiv, dar odată cu dezvoltarea Americii, dreptul practic existent a început să se apropie de dreptul savant, adică acel drept doctrinar care era studiat în universitățile din America.**Africa și Madagascar.** Raspindirea familiei de drept romano-germanic a avut loc în egală măsură în Africa și Madagascar ca consecință a colonizării. În aceste țări nu exista nici un sistem de drept elaborat și structura tribală existentă în genere paraliza evoluția dreptului. În aceste regiuni a fost importată chiar și noțiunea de drept de către puterile occidentale. Statele foste colonii ale imperiului francez, Zair, Ruanda, Burundi și Somalie și fostele colonii spaniole și portugheze aparțin astfel familiei de drept romano-germanic. **Asia și Indonezia.** Familia romano-germanică are adepți și în Asia și Indonezia.Începând cu anul 1839, Turcia a căutat în modelul codurilor europene a formulă de modernizare a dreptului său. Rămânând fidelă tradiției musulmane până la războiul din 1914, ea a încercat de atunci să respingă această tradiție și a adoptat în anul 1926 Codul elvețian al obligațiilor și de atunci aparține la familia romano-germanică. Celelalte state arabe au fost mai puțin revoluționare. Peninsula Arabă a fost supusă influenței romano-germanice. Influența engleză și americană a fost puternică în Arabia Saudită și Emirate, dar legăturile petroliere au favorizat schimburile cu țările din sistemul romano germanic. O anumită influență a apărut doar în unele ramuri de drept. Astfel, Kuweitul a adoptat un cod de comerț după cel egiptean, influențat și el la rândul său de dreptul francez. Legături puternice cu familia romano-germanică există în Japonia, Taiwan.

7. FAMILIA DE DREPT ROMANO-GERMANICA STRUCTURA DREPTULUI.

În toate țările familiei romano-germanice știința juridică grupează face distincția în drept public și drept privat. Raporturile ce se stabilesc între guvernanți și guvernați pun probleme caracteristice și de aceasta ele cer o reglementare diferită decât cea dintre persoanele private. Interesul general și interesele persoanelor private nu pot fi plasate pe același cântar. Noi perspective în dezvoltarea dreptului public au apărut odată cu apariția doctrinelor afirmând existența „drepturilor naturale” ale omului în secolul XIX aducând după sine instaurarea în aceste țări a unor regimuri democratice.

În interiorul dreptului public ca și în dreptul privat regăsim în toate țările familiei romano-germanice aceleași ramuri fundamentale: drept constituțional, drept administrativ, drept internațional public, drept penal, drept de procedură, drept civil și drept comercial, dreptul muncii. Regăsim asemănări și în instituții și concepte, astfel încât nu există dificultăți majore la traducerea din franceză în germană sau alte limbi a termenilor din vocabularul juridic. Această asemănare bineînțeles oferă o posibilitate de a înțelege drepturile diferitor țări. Chiar dacă unele noțiuni diferă noi putem foarte ușor să ne dăm seama despre ce merge vorba și să plasăm noua noțiune la locul ei, să-i înțelegem natura. Explicația acestei unități de noțiuni vine de la faptul că în toată Europa continentală știința dreptului s-a bazat mai multe secole pe aceleași concepte ce provin din dreptul roman și din dreptul canonic. Chiar dacă vorbim despre o asemănare în dreptul public și în dreptul privat, nu trebuie să uităm de existența unor categorii sau noțiuni diferite în cadrul acestui sistem. De exemplu, în alte țări, ca Germania, Elveția și Mexic există un drept federal și un drept cantonal. Anumite instituții sunt cunoscute doar în unele state, pe când în altele nu. De exemplu, Suedia cunoaște instituția de ombudsman, în ultimul timp această noțiune apare și în dreptul nostru. Pentru a înțelege factorul care aduce la unitatea familiei este necesar să atragem atenție și la un alt punct de vedere: felul în care este concepută regula de drept. Regula de drept se prezintă, este caracterizată, analizată în același mod în țările familiei romano-germanice ca o regulă de conduită, care permite legislatorului să intervină mai eficace pentru corectarea unor anumite comportamente sau să orienteze societatea la anumite scopuri puse. Un cod în concepția romano-germanică, nu trebuie să încerce să rezolve toate problemele concrete care se prezintă în practică: rolul său este de a prescrie reguli suficient de generale, care vor fi ușor cunoscute și descoperite. Autorul regulii de drept nu trebuie să se sforțeze în a reglementa detaliile deoarece el este incapabil să prevadă varietatea tuturor cazurilor concrete care se vor prezenta în practică.

8. FAMILIA DE DREPT ROMANO-GERMANICA IZVOARELE DREPTULUI

1) Legea este izvorul principal al dreptului romano germanic. Toate țările acestui drept apar ca țări ale dreptului scris; juriștii caută mai întâi să descopere regulile și soluțiile de drept plecând de la texte legislative sau regulamentare ce emană de la parlament sau de la autoritățile guvernamentale sau administrative. Alte izvoare decât lege ocupa un loc subordonat și au o importanță foarte redusă. Toate statele din familia romano-germanică au Constituții scrise, dispozițiilor cărora li se recunoaște un rol deosebit. Convențiile internaționale pot fi puse într-o situație comparabilă cu cea a legilor constituționale. Unele Constituții proclamă că tratatele au o valoare supremă asupra legilor(Franța, Olanda, Moldova).Printre legile ordinare, unele primesc denumirea de coduri. **Regulamentele și decretetele.** În afară de legile propriu zise, „dreptul scris” a țărilor familiei romano-germanice conține la etapa actuală o multitudine de reguli și dispoziții diverse, emanând de la alte autorități decât Parlamentul. **2) Cutuma.** Juriștii francezi și germani au o atitudine diferită asupra rolului jucat de cutumă în sistemul romano-germanic. Francezii văd în cutumă un

izvor de drept care nu joacă decât un rol important. În Germania, Elveția și Grecia legea și cutuma sunt două izvoare de drept situate la același nivel. Însă, această diferență care există în teorie n-are nici o consecință în practică. Legea are uneori nevoie de a fi suplinită de cutumă pentru a fi înțeleasă, iar noțiunile care sunt folosite de legislator cer explicarea prin intermediul cutumei. 3) **Jurisprudenta.** Rolul jurisprudenței în țările familiei romano-germanice, nu poate fi precizat decât în legătură cu cel al legii. Care n-ar fi contribuția adusă de jurisprudență în familia romano-germanică, ea este cu totul de alt ordin decât cel al legislatorului. Legislatorul în epoca noastră stabilește cadrul ordinii juridice și doar el stabilește regulile de drept în cadrul cărora care se va dezvolta jurisprudența. Jurisprudența nu creează reguli de drept. Între regulile de drept create de legislator și regulile ce decurg din jurisprudență există diferențe importante. Regulile create de jurisprudență n-au aceeași autoritate ca și cele create de legislator și nu pot fi aplicate deoarece judecătorul le-a aplicat anterior. 4) **Doctrina.** O anumită perioadă de timp doctrina a fost izvorul fundamental de drept, doar recent ea a fost substituită de lege odată cu ideile democratice și codificarea.

9. ISTORIA DREPTULUI ENGLEZ. PERIOADA MEDIEVALA 1066-1485. RIVALITATEA CU EQUITY 1485 - 1832. EVOLUTIA DREPTULUI ENGLEZ ÎNCEPÎND CU SEC. XIX.

Născut în insulele britanice acest sistem nu guvernează în întregime aceste insule. Se aplică în Anglia, Țara Galilor și Irlanda. Dreptul englez a jucat un rol important în comerțul internațional. Datorită dreptului englez au devenit cunoscute următoarele tipuri de contracte: contractele de know-how, factoring, leasing. Savantul Andre Tulk spunea că common-law se bazează pe 3 principii fundamentale: 1) respectul precedentului juridic. 2) recurgerea la un juriu care să statueze asupra faptelor litigiului. 3) suprematia dreptului care se impune tuturor persoanelor fizice și juridice de drept public sau privat. Dreptul englez conține trei subsisteme normative, autonome și paralele, care reglementează uneori diferit sau contradictoriu, relațiile sociale: common-law în sens restrâns, equity și statute-law. Dreptul englez cunoaște în istoria sa 4 perioade importante de dezvoltare. **I perioada** - este cea anterioară cuceririi normande, adică până în anul 1066. În prima perioadă dreptul folosit era cel numit anglo-saxon. Dreptul anglo-saxon din această perioadă este puțin cunoscut. În epoca anglo-saxonă au fost redactate anumite legi care reglementau doar domenii anume foarte reduse, de exemplu legea regelui Kent în anul 600 conține doar 90 de fraze scurte. În această perioadă dominau cutumele locale și nu exista un drept comun pentru toată Anglia înainte de cuceririle normande. Cucerirea normandă constituie un eveniment deosebit în istoria dreptului englez deoarece ea aduce în Anglia odată cu ocupația străină o putere solidă, centralizată, bogată în experiența administrativă. **II perioada** - din 1066 până la instaurarea dinastiei Tudor 1485 - crearea unui common-law pentru tot regatul care substituie cutumele locale. **III perioada** - din 1485-1832, marcată prin dezvoltarea alături de common-law a unui sistem rival „regulile de equity”. Persoanele care n-au obținut justiție mai aveau o ultimă șansă de a se adresa

regelui pentru a împiedica efectuarea unei nedreptăți în regat. Regele, apoi cancelarul interveneau nu pentru a crea noi reguli de drept, dar în numele moralei pentru a evita nedreptatea. **IV perioada** din 1832 - în prezent, perioada modernă în care are loc dezvoltarea deosebită a legii. Secolul XX a adus transformări grandioase în dreptul englez: 1) au fost adoptate texte legislative și regulamentare mai ales în domeniul economic și social (impozite, comerț, educație, sănătate, muncă etc.). 2) Din 1972, Parlamentul a încorporat în dreptul englez tratatele și regulile comunitare care utilizează conceptele și categoriile juridice de drept continental: în caz de conflict tratatele și regulile comunitare sunt prioritare asupra legilor engleze. 3) Apariția și dezvoltarea unui drept public.

10. DREPTUL ENGLEZ. STRUCTURA DREPTULUI ENGLEZ. ORGANIZAREA JUDICIARĂ. REGULA PRECEDENTULUI. DREPTUL LA TACERE. TRUSTUL ȘI HABEAS CORPUS.

Structura dreptului în familia juridică anglo-saxonă, concepția dreptului, sistemul de izvoare ale dreptului, limbajul juridic - totul este diferit de cele din familia romano-germanică. În cadrul dreptului englez lipsește divizarea dreptului în public și privat, care este înlocuită aici cu divizarea în drept comun și **dreptul** de echitate. Ramurile dreptului englez nu sînt atât de bine pronunțate ca în sistemele de drept continentale, fapt ce l-au determinat doi factori: în primul rînd, toate judecătorii au o jurisdicție comună, adică pot examina diferite categorii de dosare - de drept public și privat. Jurisdicția împartită duce la delimitarea ramurilor dreptului, iar cea unificată are efect opus. În al doilea rînd, **dreptul** englez s-a dezvoltat treptat, pe calea practicii judiciare și a reformelor legislative în cazuri aparte. În Anglia nu există coduri de tip european. De aceea pentru un jurist englez **dreptul** este omogen. În dreptul englez nu există categorii caracteristice de drept civil, comercial, administrativ: de uzufructus, nici cea de persoană juridică, nici dol, sau forță majoră. În schimb vom avea noțiuni și concepte noi ca trust, trespass care ne sunt absolut necunoscute. Noțiunea de **trust**, necunoscută de dreptul francez, este o noțiune fundamentală a dreptului englez și cea mai importantă noțiune de equity. Mecanismul trust exprimă posibilitatea unui proprietar-trustee - de a transmite dreptul sau de proprietate altei persoane. Această noțiune constă în următoarele: O persoană ce constituie trustul stipulează că unele bunuri vor fi administrate de către unul sau mai mulți trustees în interesul uneia sau a mai multor persoane numite beneficiari. Această metodă este foarte frecventă în Anglia și rolul ei este de a proteja incapacabilii, soția căsătorită și pentru afacerile succesoriale sau activitatea fundațiilor. Caracteristic dreptului englez este bogăția probelor sale. Judecătorul englez percepe prin drept principiile ordinii sociale și el încearcă să amelioreze această ordine socială prin prisma acestor principii: el pune problema libertăților politice, a drepturilor sociale, a caracterului sacru al contractelor și proprietății etc. În general majoritatea litigiilor în Anglia sunt rezolvate de Curțile inferioare, iar controlul Curților superioare este asupra modalității în care ele au interpretat și aplicat dreptul și asupra felului în care a fost organizat procesul. Ele nu controlează dacă hotărârea luată de o administrație a fost corectă sau nu. Deși în zilele noastre locul ocupat de dreptul scris este considerabil dreptul englez rămâne

un **drept al precedentelor**. Precedentul judiciar reprezintă mecanismul cel mai important în formarea unui sistem. Acest drept al precedentelor cuprinde cel mai adesea reguli extrem de tehnice și formaliste, accesibile doar specialiștilor, făcute pentru tribunale, iar nu pentru justițiabili. Aspectul original al common-law-ului este reprezentat de coexistența a trei subsisteme normative, autonome și paralele, care reglementează uneori diferit sau contradictoriu, relațiile sociale: common-law în sens restrâns, equity și statute-law. Ele exprimă cele trei izvoare principale ale dreptului englez. **Habeas Corpus** - una dintre legile fundamentale constituționale din Anglia în baza căreia nimeni nu poate fi arestat fără ordonanța scrisă a judecătorului, iar celui arestat trebuie să i se aducă la cunoștință acuzația în termen de 24 ore. **Habeas Corpus** - drept care garantează libertatea individuală și protejează împotriva arestării arbitrare, permițând arestatului să ceară prin avocatul său să compare în fața unui magistrat care urmează să decidă asupra legalității arestării. **Dreptul la tăcere**. Accepțiunea dreptului la tăcere este facultatea, posibilitatea persoanei fizice sau juridice garantată de lege, de a nu răspunde explicit, de a nu comunica informația solicitată sau pur și simplu de a nu comunica numai printăcere, atunci când prin lege sau convenția în baza legii s-a definit conținutul informativ al tăcerii și efectele acesteia. De pildă, dreptul la tăcere al faptuitorului, învinuitului sau inculpatului, este acel drept care înseamnă posibilitatea acestuia recunoscută și garantată de lege de a nu răspunde autorității competente, decât în prezența unui aparator.

11. DREPTUL ENGLEZ. IZVOARELE DREPTULUI ENGLEZ. DREPTUL ENGLEZ.

Izvoarele dreptului englez: jurisprudența, legea, cutuma, doctrina. Dreptul englez, elaborat de curțile din Westminster rămâne a fi un drept jurisprudențial și deci jurisprudența este izvorul primordial. Studiul jurisprudenței în calitate de izvor principal de drept presupune cunoașterea organizării judiciare în Anglia și esența regulii precedentului. Organizarea judiciară este complexă și se bazează pe două tipuri de jurisdicții: curțile superioare și instanțele inferioare. Instanțele inferioare au doar rolul rezolvării litigiilor pe când instanțele superioare mai au și rolul creării precedentului. **Curțile superioare.** **Curtea Supremă de Justiție** posedă o competență de drept comun universală, nelimitată și cuprinde trei diviziuni de jurisdicții cu camere compuse dintr-un judecător. **Înalta Curte de Justiție** - jurisdicție de primă instanță în domeniul civil. Ea este compusă din circa 100 judecători permanenți. Acești judecători sunt aleși printre cei mai buni baristeri (avocați) și printre solicitori care au mai mult de 15 ani de experiență. Instanța este compusă din trei diviziuni pentru orice tip de cauze civile: Diviziunea Băncii Reginei, Diviziunea Cancelarului, Diviziunea familiei. **Curtea Coroanei** este competentă în materie penală. **Curtea de Apel** - jurisdicție de instanța a doua în civil și în penal - corectează erorile de drept și foarte rar rejudecă faptele. În cadrul Curții de Apel regăsim două diviziuni: a. Diviziunea civilă (23 judecători). d. Diviziunea penală. Curtea are 35 judecători. **Camera Lorzilor** este compusă din 11 judecători. Aici nu se desfășoară o ședință solemnă dar are loc o discuție cu avocații iar hotărârea nu este redactată sub forma unei hotărâri motivate dar sub formă de opinii individuale argumentate. Costul unei atare proceduri este destul de mare și instanța judecă circa 40-60 cauze pe an.

Comitetul de apel al acestei instanțe judecă doar cauze care pun în discuție chestiuni fundamentale de drept. Sunt rare cazurile când deciziile emise de instanțele inferioare să fie atacate pentru faptul că ele n-au aplicat corect dreptul sau pentru că ele au încălcat legea. **Jurisdicțiile inferioare. Curțile regiunilor** (în materie civilă) judecă în primă instanță și are o competență este foarte largă: contracte, responsabilitate civilă, succesiuni, adopții etc. Organizarea instanțelor penale este foarte originală. Ea se bazează pe distincția dintre infracțiunile minore și infracțiunile foarte grave. **Numirea judecătorilor.** Pentru a fi numit judecător în Curțile trebuie fie ca candidatul să fie judecător la Înalta Curte sau să justifice de o practică de 15 ani de avocat în fața Înaltei Curți. Pentru a fi judecător la Înalta Curte sau judecător itinerant candidatul trebuie să aibă 10 ani de practică ca avocat sau să fi fost judecător pe timp parțial în curs de 5 ani. Apoi, pentru a fi judecător pe timp parțial, trebuie să fi exercitat în calitate de avocat sau solicitator timp de 5 ani. Toți judecătorii sunt numiți de regină. Legea garantează numărul, salariul și prestigiul judecătorilor. Ei sunt plătiți din fondul de consolidare, o parte din buget atribuită în acest sens. Salariile sunt foarte înalte, mai înalte decât în Franța mai mult de 80000€ pe an. Vârsta de pensionare este de 75 ani.

12. ISTORIA DREPTULUI SUA. PARTICULARITĂȚILE SPECIFICE DATORATE FEDERALISMULUI.

13. STRUCTURA DREPTULUI ȘI DREPTUL STATELOR.

14. IZVOARELE DREPTULUI SUA.

Dobindirea independenței în 1776 a marcat momentul de naștere a dreptului American. Dreptul SUA face parte din marea familie de common-law. Deosebirea fundamentală între dreptul American și dreptul englez constă în aceea că în SUA puterea judecătorească este desemnată prin lege ca a treia putere de stat. Dreptul american, spre deosebire de dreptul englez, cunoaște instituția Judicial Review - instituție cunoscută în dreptul romano-germanic sub forma controlului judecătoresc al constituționalității legilor, care nu este expres prevăzută în Common Law. Potrivit constituției americane Curtea Supremă a SUA îi revine sarcina de a controla conformitatea cu Constituția a legilor emise de diferitele state membre ale Uniunii. Spre deosebire de Marea Britanie, unde judecătorii sunt numiți de stat, judecătorii din SUA de la instanțele statelor sunt aleși. Sistemul judecătoresc din SUA este compus din două grade judiciare: **a) Instanțele federale.** Potrivit Constituției, în vârful ierarhiei federale și al instanțelor din statele federate se află Curtea Supremă a SUA, care este competentă, în unele cauze, să judece fondul, în altele, apelul. **b) Instanțele statelor.** Jurisdicția statelor este unică, în sensul că ele rezolvă atât cauze civile, cât și cauze penale. În SUA, spre deosebire de Marea Britanie, nu sunt instanțe ecleziastice care să judece divorțurile. Dreptul American are o structură oarecum originală, deși, inițial, era foarte asemănător dreptului din care își trage originea, cel englez. Specificul său constă în aceea că este alcătuit din legislațiile statelor componente prezintă numeroase particularități locale. Spre deosebire de sistemul romano-germanic, dreptul anglo-saxon nu cunoaște împărțirea pe ramuri. De asemenea, noțiunile fundamentale, precum și vocabularul juridic sunt total diferite. În sistemul

izvoarelor dreptului locul deosebit îl ocupa legea - constituție. Dreptul american este subordonat Constituției SUA, care a fost aprobată în 1787 și care niciodată nu a fost abrogată, ci doar modificată prin amendamente.

15. DREPTUL SOCIALIST.DEZVOLTAREA ISTORICA.

16.DREPTUL SOCIALIST.IZVOARELE DE DREPT. STRUCTURA DREPTULUI.

Familia socialista de drept formează sau, mai corect, au format după părerea unor autori, a treia familie juridică. Sistemele juridice a țarilor ce se atribuie la „lagarul socialist” mai înainte s-au atribuit la familia juridică romano-germanică. Și la etapa contemporană ele pastrează un sir de trasături comune. Norma juridică aici întotdeauna se precaută ca un model general de comportament. S-au păstrat într-o măsură considerabilă și sistemul dreptului și terminologia științei juridice, formată prin straduintele savanților europeni și sovietici cu rădăcinile sale în dreptul roman. Necăutând la considerabilele asemănări cu dreptul continental, sistemele juridice socialiste au avut evidente trasături specifice. Unic sau principalul izvor a dreptului socialist de la început era creația revoluționară a executanților, iar mai târziu – actele normativ-juridice care reflectau voința proletariatului, majorității populației, iar apoi – întregului popor, condus de partidul comunist. Actele normative adoptate de fapt exprimau voința și interesele aparatului de partid statal. Dreptul Public era dominant față de cel privat. Dreptul avea un caracter imperativ, era legat de politica de stat, era un aspect al ei, se asigura cu puterea de partid și forța de constringere a organelor de drept. Teoriei, științei și se reducea rolul de interpretare strictă a dreptului. Asupra sistemelor juridice socialiste ale Europei, Asiei și Americii Latine o influență considerabilă a avut prima din ele – sovietică. Sistemele naționale a acestor țări au fost și rămân a fi o varietate a dreptului socialist. La momentul actual se poate de constatat anumite schimbări în țările ex-socialiste, care au pornit pe calea democratizării societății, marea majoritate din care merg, în procesul de creștere a dreptului național, pe calea dreptului continental.

17.BAZELE DREPTULUI MUSULMAN.IZVOARELE ORIGINALE.IZVOARELE SECUNDARE.

18.CONTINUTUL DREPTULUI MUSULMAN.DREPTUL PENAL.PERSOANELE. OBLIGATIILE.

Dreptul musulman ca sistem de norme a s-a format în Califatul Arab în sec. VII-X și este bazat pe religia musulmană - islam. Islamul este a doua mare religie a lumii având peste un miliard de adepți numiți musulmani. A fost răspândită de profetul Mohamed în sec. VII în Arabia. Din punct de vedere etimologic termenul de „islam” înseamnă *supunere devotată* de Dumnezeu. Cel care se supune voiei lui Allah este musulman. **Dreptul musulman** cuprinde atât norme juridice, cit și nejuridice religioase și obiceiuri. Izvoare principale ale Islamului: **1)Coranul** este cuvântul lui Allah și cartea sfântă a islamului. Allah a transmis Coranul îngerului Gavril, care la rândul său l-a transmis profetului Muhammad. În varianta în care se găsește în zilele noastre, Cartea nu a suferit nici un fel de schimbare sau intervenție din partea vreunei ființe pământești. Spre deosebire de creștinism, această bibliă nu este doar o învățătură

morală, el reglementează „întreaga viață religioasă, politică, civilă și penală, până la ocupația zilnică”. **2)Sunna**, în care sunt înregistrate spusurile și faptele profetului Muhammad. Sunna este exemplul vieții profetului Muhammad trăită după învățătura lui Allah; aceasta este alcătuită din tot ceea ce a făcut, a spus sau a aprobat el. Cine respectă Coranul, respectă în mod automat și Sunna, deoarece acestea nu pot fi separate. **3)Ijma'a** constituie un mod de adaptare a Islamului la schimbările din lume în care trăim, ea exprimă acordul între jurisiți asupra unei probleme date, presupune majoritatea sau consensul. **4)Ijtihad-ul** este efortul intelectual al învățaților musulmani de a găsi soluții la problemele care apar în viața musulmanului și a comunității islamice. Ijtihadul poate fi făcut în mai multe moduri: prin analogie, opinie. În cadrul dreptului musulman lipsește divizarea clasică în dreptul public și drept privat; din numărul principalelor ramuri ale lui fac parte dreptul penal, dreptul judiciar și dreptul familiei. **Dreptul penal** cunoaște, practic, același număr de infracțiuni ca și dreptul european, pedepsele, însă, sunt diferite: nu se recunosc circumstanțele atenuante, recidiva, tentativa. Delicturile sunt *contra lui Dumnezeu*, *contra persoanei*, *contra societății*. Pedepsa poate fi bătaia cu biciuire, închisoarea, amendă ori pedepse morale, cum ar fi incurajarea sau blamarea. Infracțiunile *contra lui Dumnezeu* sunt prevăzute în coran: furtul, tâlhăria, consumarea de vin. Dreptul penal musulman recunoaște probe legale, adică adevărul nu poate fi stabilit decât pe căile prevăzute de lege. Sistemul se opune probei libere a judecătorului, potrivit convingerii lui. Sunt 4 tipuri de probe: testimoniale, mărturisirea, jurământul, și proba căinței înainte de a fi prins. Pedepsa capitală se execută prin lapidare, decapitare, crucificare sau spânzurare. **Dreptul civil**. *Bunurile*. Potrivit dreptului islamic, un bun devine obiect al dreptului dacă este util economic, spiritual sau moral omului sau societății. Nu sunt bunuri – deci nu pot forma obiect de apropiere terenurile moarte, necultivate sau necultivabile. *Persoanele*. Dreptul islamic cunoaște persoane libere și sclavi. Sclavul are drepturi familiale – se poate căsători, copiii însă se nasc sclavi. *Căsătoria*. O căsătorie este valabilă dacă nu sunt *impedimente* la încheierea ei, dacă există consimțământul soților, se face formal, și se constituie dotă. Femeia datorează soțului ascultare pentru tot ce este licit, iar acesta are drept de constrângere limitată: ea nu poate fi obligată să călătorească cu copiii. Succesorul trebuie să fie de aceeași religie cu defunctul. Copiii în dreptul islamic sunt copii naturali și naturali nerecunoscuți. Islamul nu recunoaște nici adopțiunea nici legitimarea, astfel că toți copiii sunt egali.

20. DREPT COMUNEI INDUSE. SASTRA.DHARMA.SCHIMBARILE SUFERITE DE DREPTUL INDUS.INFLUENTA BRITANICA.

22.ORIGINALITATEA DREPTULUI INDIAN.

Sistemul hindus de drept este unul din cele mai vechi sisteme de drept din lume. Este răspândit nu numai pe teritoriul Indiei de astăzi, ci și pe teritoriul altor state, precum Iranul sau Pakistanul de azi. Principalele cărți hinduse se împart în 2 categorii: **shruti** și **smriti**. Aceste lucrări sunt nu numai religioase, ci și o sursă de drept. Principiile hinduismului nu sunt accesibile oricui, ci numai claselor sociale superioare, deoarece oamenii nu se nasc egali. Astfel existau 4 clase tradiționale, care au fost asociate cu

parti ale corpului creaturii cosmic,Purusha: 1)clasa brahmanilor erau gura lui Purusha - formau casta sacerdotala si a invatatorilor.2)clasa razboinicilor, bratele - clasa printilor si a luptatorilor3)oamenii de rand, coapsele - era reprezentata de agricultori si comercianti4)servitorii, picioarele.Numai barbatii nascuti in aceste clase aveau acces la divinitate. In ceea ce priveste femeile, cel mai important moment din viata lor era casatoria si raspandirea hinduismului in familie.Sastra sunt concepte moral-religioase despre raporturile dintre oameni, avind la baza trei determinari:virtutea, interesul,placerea.Dharma are rolul de izvor general de drept.Ea cuprinde reguli de comportare umana in mai multe domenii: cum se aduc jertfe zeilor,ce pedepse se impun pentru cei pacatosi,cum trebuie sa se comporte un om cu oaspetii sai. Domeniile reglementate de dharma se refera la relatiile: dintre parinti si copii, la adoptiune, la casatorie si divort, regimul bunurilor. **Influenta Britanica.**Dreptul hindus a suportat modificari considerabile in perioada expansiunii coloniale engleze. Codurile si legile care din timpurile dominatiei britanice au fost dominante in india sunt fondate pe conceptele dreptului englez. S-a format ceva de genul „dreptul anglo-hindus.In domeniul dreptului de proprietate normele traditionale au fost inlocuite cu normele dreptului comun. Nu a avut loc o inlaturare totala a dreptului hindus si un sir de norme ale lui prelungeau sa actioneze In domeniul dreptului familiei si de mostenire guvernau normele dreptului hindus. Dupa proclamarea independentei, in 1947, guvernul Indiei a propus parlamentului sa examineze proiectul Codului hindus, care trebuia sa cuprinda dreptul de familie si de mostenire. Odata cu proclamarea independentei Indiei in anul 1950 a fost proclamata mentinerea in vigoare a dreptului existent pina atunci.India are o Constitutie din anul 1950. Constitutia Indiei a anulat sistemul castelor si a proclamat egalitatea in drepturi a tuturor.A fost interzisa casatoria privata ca un act de donatie.Este interzisa poligamia.Legea mai prevede divortul si posibilitatea unei pensii pentru cel divortat

21.DREPTUL NATIONAL AL INDIEI. NOTIUNEA DE LEX LOCI. CODIFICAREA. RECEPTAREA DREPTULUI ENGLEZ.

India este o republica federala si laica,avind capitala New Delhi.Saracia si suprapopulatia sunt factorii care retin dezvoltarea economiei. India si-a proclamat independenta sa in anul 1947.Dreptul hindus este dreptul unei comunitati fondate pe atasamentul la o religie.Actualmente acest drept tinde sa fie inlocuit cu un drept national al carei aplicare este independenta de apartenenta religioasa a persoanelor.In india tendinta moderna este de a substitui conceptul traditional de drept religios prin conceptul occidental de drept laic,autonom in raport cu religia.Acest drept al Indiei este numit dreptul indian in opozitie cu dreptul hindus.El contine toate legile Indiei care sunt de aplicare generala chiar daca anumite dispozitii particulare ale acestor legi le declara ne aplicabile anumitor categorii de persoane.Actul indian cu privire la succesiune de exemplu,este considerat ca facind parte din dreptul indian cu toate ca in aceasta lege este prevazut expres ca unele dispozitii ale sale nu se aplica nici la hindusi,nici musulmanilor,nici budistilor,nici asupra membrilor parsi.Notiunea de drept teritorial lex loci in care dreptul este conceput ca si un corp de reguli autonome in raport cu religia sau cu comunitatea,este

o notiune occidentala,moderna,straina traditiei din india.Ea era cunoscuta in India inainte de dominatia Britanica.Atunci dreptul musulman era singurul drept in conformitate cu care se pronunta tribunalele si carui autoritate publice ii asigurau respectul,dar el nu putea fi considerat un drept teritorial deoarece dreptul musulman este legat de religia islamica.In materie de drept penal se aplica dreptul musulman doar asupra hindusilor cu titlu de lege a politiei in majoritatea teritoriului Indiei.In alte materii ei aplicau cutumele,deoarece nu existau un drept teritorial.Constituirea unui drept teritorial in India sa impus o data cu dominatia britanica.un drept teritorial se impune pentru folosinta acestor populatii,foarte numeroase chiar din momentul in care in anul 1833 India a ramas deschisa pentru europeni.Codificarea.Perioada coloniala a lasat urme adanci in sistemul judiciar actual.Perioada adoua incepe odata cu Charter Act din 1833.Ea a servit la stabilirea unui drept sigur si a permis receptarea unui drept englez sistematizat,modernizat,si adaptat la conditiile Indiei.A fost numit un ministrul al justitiei,prima personalitate numita la acest post a fost Lordul Macaulay,care era un admirator al lui Bentham si al codificarii.Comisia a prevazut elaborarea a 3 coduri:un cod care sa expuna in mod sistematic regulile dreptului musulman,al doilea regulile de drept hindus si al treilea sa isi expuna regulile dreptului teritorial,lex loci,care sa fie aplicabil in toate cazurile in care dreptul hindus si cel musulman nu puteau fi aplicate.Principalele elemente ale dreptului indian sunt constituite din diferite legi vaste care au primit denumirea de coduri daca ele dupa continutul lor corespundeau codurilor napoleoniene.In India exista un cod de procedura civila,un cod penal si un cod de procedura penala.Alte legi care au codificat common law nu sunt numite coduri.Citam aici Legea cu privire la prescriptie,Legea cu privire la succesiune,legea cu privire la contracte,legea cu privire la probe,cu privire la transferurile de proprietate,amenda.Prin efectele acestor legi care erau elaborate de juristii englezi si chiar uneori la Londra a fost operata o receptie a dreptului englez in India.

23.DREPTUL CHINEZ.INFLUENTA CONFUCIANISMULUI. CODIFICAREA. CONSTITUTIA. DEZVOLTAREA PE CALE SOCIALISTA

Dreptul chinez prezinta trasaturi specifice datorita faptului ca europenii nu au patruns practice de loc in aceasta zona, iar constructia de stat, desfasurata in mai multe etape a fost influentata de o filosofie religioasa proprie.**Confucianismul** este o miscare religioasa, etica si filosofica elaborata in secolul al 6-lea î.Cr. de catre Confucius. Pentru chinezi, confucius este o personalitate foarte importanta ,intrucat fiecare chinez este influentat intr-o masura mai mare sau mai mica de invatatura lui Doctrina lui confucius a ocupat o pozitie importanta in epoca feudala a chinei.Confucius a subliniat ierarhizarea stricta a societății, considerând drept un grav păcat dacă un subaltern nu socotește voința superiorului și un fiu contrazice pe părinte. Conform lui atributia unui suveran este de a pune în bună ordine statul, iar obligatia unui om de rând este de a rămâne devotat suveranului.Ideea de bază era că, pentru a guverna asupra celorlalți, individual trebuie să se guverneze pe sine însuși în primul rând. Este centrul doctrinei lui Confucius ideea conform careia orice om poate fi perfect, indiferent de originea sa, atît timp cît respectă normele morale și legale ale societății.

Codificarea. Sarcina staului era de a preveni conflictele. La sfârșitul anilor 70 în Republica Populară Chineză elaborează coduri noi: codul penal, codul de procedură civilă, codul civil. O lege specială a fost introdusă împotriva criminalității economice. Caracteristica acestor coduri este *menținerea* tradiției chineze: un rol important îl are recunoașterea vinovăției, mărturisirea și autodenunțarea. **Constituția** este legea fundamentală a Chinei. Ea cuprinde principiile de bază ale sistemului social și ale sistemului de stat, ale structurilor și sferelor de activitate ale instituțiilor guvernamentale, precum și drepturile și obligațiile elementare ale cetățenilor. Constituția prevede care sunt drapelul național, imnul de stat și capitala. Nici un act normativ nu are voie să contravină prevederilor Constituției. În constituție sunt stipulate sistemul politic și cel economic din țară, drepturile și obligațiile cetățenilor, structurile aparatului administrativ al statului și atribuțiile acestora, obiectivele de perspectivă ale statului și altele. Reforma și deschiderea sunt considerate drept orientări de bază pentru poporul chinez. Se subliniază că nici o organizație sau persoană nu are voie să încalce prevederile constituției. Constituția Chinei are 5 părți: principii generale, drepturile și obligațiile cetățenilor, structurile aparatului de stat, drapelul național și stema țării, în total sunt 138 de articole.

24. DREPTUL JAPONEZ. DEZVOLTAREA ISTORICĂ. CALEA OCCIDENTALĂ A DREPTULUI JAPONEZ. DREPTUL PUBLIC JAPONEZ.

O primă particularitate a statului japonez este formarea lui tardivă; abia prin anul 400 o parte din triburi au fost unificate, formându-se un stat Yamato, aflat sub influența chineză. Imperiul japonez a adoptat buddismul în anul 600 ca religie de stat importând-o nu din India, dar din China. Societatea era împărțită în clase, fiecare clasă socială având anumite sarcini de îndeplinit. În această perioadă dreptul era caracterizat prin *ritsu-ryo*. *Ritsu-ryo* este un fel de carte a drepturilor: *ritsu* cuprindea norme ce interziceau anumite fapte, *ryo* – avea prevederi de ordin administrativ. În anul 645 a avut loc o rascoală care a dus la schimbări sociale. Proprietatea asupra pământului se transforma din proprietatea de stat în proprietatea privată. Apar micii feudali; între micii feudali se desfășoară o luptă pentru supremație, în care conducătorul statului devine Sogunul Tagukava. El a început modernizarea, întâi armatei, după model francez, apoi a economiei. În 1882 a fost adoptat codul penal după modelul codului francez, a fost introdus un cod de instrucție criminală. Sistemul de drept stabilit de Sogun se baza pe credința absolută a vasalului față de stăpîn. Stăpînul era stăpîn absolut, care făcea legea. Vasalul concepea obligațiile sale față de stăpîn ca obligații dintre tată și fiu, fiind gata de jertfă pentru stăpînul său. Societatea era împărțită în 3 clase: 1. samurai-militari, preoți, învățați, medici, artiști; 2. țărani care munciau pământul; 3. meseriași, negustorii. Dreptul japonez prevedea ca obligațiile contractuale trebuie negociate între debitor și creditor.

25. Sisteme de drept ale Africii și Madagascar. Baza dreptului cutumiar. Perioada colonizării. Statele independente.

26. Sisteme de drept ale Africii și Madagascar. Codificarea drepturilor africane. Probleme de aplicare a dreptului.

Baza dreptului cutumiar. În decurs de secole întregi Africa și Madagascar au fost guvernate de cutumele locale care erau foarte multiple. Fiecare comunitate închisă în sine avea propriile cutume. În Africa se întâlneau popoare cu regim monarhic, altele cu regimuri democratice, dar mai erau și triburi care mai erau încă departe de o organizare socială oarecare. Familiile erau fie de tip matriarhal, fie de tip patriarhal. În concepția africanilor a se supune cutumei înseamnă a respecta strămoșii a căror oseminte s-au amestecat cu solul dar care veghează asupra acțiunilor celor ce trăiesc. Africanii acceptă ideea statică a lumii și resping orice progres și dezaproabă orice operație, orice instituție care are ca scop modificarea situației stabilite. Pământurile aparțin strămoșilor și generațiilor viitoare mai mult decât celor în viață. Căsătoria este ca o alianță între două familii. Distincțiile dreptului civil, penal sau altele sunt necunoscute, dreptul bunurilor este legat de dreptul persoanei. Uneori s-a considerat că dreptul cutumiar al acestor țări ar fi mai degrabă obiectul antropologiei și nu al juriștilor. Africa a fost supusă creștinismului și islamului mai ales în secolul XIX, iar 30% din populație mai la Sud de Sahara sunt creștini. Din secolul XI Africa Occidentală a fost parțial islamizată (35% din Africa sunt musulmani. **Perioada Colonizării.** În secolul 19 Africa și Madagascar au căzut sub dominația coloniștilor din popoarele latine. A avut loc o dezvoltare dublă, a avut loc receptarea unui drept modern și a avut loc transformarea dreptului cutumiar. Deci, elaborarea unui drept național s-a impus în unele domenii ca: dreptul comercial, dreptul societăților, dreptul maritim, dreptul contractelor. Apoi a urmat schimbarea totală a sistemului administrativ al statului. În dreptul penal puterile coloniale au încercat să interzică o serie de practici barbare și să combată abuzurile. În 1946 C.P. Francez a devenit aplicabil în toată Africa franceză și Madagascar. În Africa au fost constituite coduri de procedură penală, fondate pe Common Law. Dreptul Cutumiar a rămas să reglementeze doar raporturi de drepturi privat ce țin de familie

